

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIII, broj 42

24. listopada 2013.

cijena 200 Ft

*Berbeni projekt
Hrvatske škole Miroslava Krleže*

Foto: Ákos Kollár

Komentar

Kade ste nam, drugi sambotelski Hrvati?

Po popisu stanovništva u Sambotelu, središću Željezne županije sve skupa živi 441 Hrvata, samo s jednom peršonom već, nek u Hrvatskom Židanu. Sigurna sam da u ovom malom naselju od ukupno 787 stanovnika, ne duplo, nego triplo više bi bilo ljudi, ako bi se svečevao koji pokojni pjesnik, jezikoslovac, junak hrvatskoga narodnoga preporoda. Da, moremo se pozivati na to da bi to moglo biti i zbog toga jer to je ipak malo selo, skupadržu ljudi, a znaju i svečevati, spomenuti se na svoje velikane. A što znaju Hrvati u Sambotelu? Političko i društveno razdijeljenje med hrvatskimi silami je jur iz prošlosti poznato u ovom varošu. Jedan dio Hrvatsva se okuplja oko Hrvatske samouprave i Društva sambotelskih Hrvatov, a manji dio se je učlanio u Hrvatsko kulturno i vjersko društvo. Nekako iznad društav stoji još jedan krug intelektualcev, njih čestokrat i nije viditi ni na jedni ni na drugi hrvatski priredba. Hrvatsko kulturno i vjersko društvo je postavilo spomen-ploču hrvatskomu banu, pjesniku Ivanu Mažuraniću na zgradi liceja, čije stijene su se nezapaženo predale jur propadanju. Ali ploča stoji, i jasno daje na znanje pišakom, šetačem, a i turistom da se je ovde školovao Hrvat, na koga bi morali biti gizdavi i pripadnici hrvatskoga naroda ki u varošu, ali u ovoj okolici živu! Od 2005. ljeta redovno zastanemo ovde, položimo vijence, jednostavno vraćamo se u prošlost, ne damo da se zabi Ivan Mažuranić. Uz to ponosno pokažemo svakoj hrvatskoj grupi ovu posebnu tablicu kot i znamenitost našega grada. Medjutim, prve subote ovoga miseca mi nazočni smo se na tom mjestu čutili, znamda kot na sramotišću. Na svečevanju i polaganju vijenca „teško” sam prebrojila devet ljudi. Med njimi trimi su bili sambotelski Hrvati, trimi gosti, a trimi smo bili medijski djelači, u službi. Po mojem znanju rasposlano je 60 pozivnic. Kade je bilo političko, kulturno i društveno zastupništvo i intelektualno kolo ovoga grada? Idem dalje, poštovanje toga mjesta i ličnosti nije samo čast i zadaća sambotelskih Hrvatov, ali pravoda ne moremo očekivati masovno doputovanje iz gradišćanskih sel na ovu proslavu. Ali smo samo onda Hrvati kad je tribi piti i jisti, pak malo tancati, jačiti i tamburati na Glavnom trgu? Svi su bili uprav ta vikend trgati u okolišni seli, vikendica, gorica, ali je svakoga Hrvata hitno djelo, zaduženost i obaveza pozvala daleko od grada? Morebit je je prepričilo u dolasku još u prošlosti pobrano oduravanje prema nekim ljudem i grupam? Ivan Mažuranić je najmanje kriv u medjusobni natezanji, u unsimpatiji i netoleranciji, što se negda-negda da još čutiti pod sambotelskimi arkadami. Ili smo postali zaistinu tako nemarni, bezdušni i prez čuti da nam se ne da uopće izajti iz hiže, ne da nam se jedan večer u razgovoru i društvu potrošiti med Hrvati, i nadalje ne da nam se uopće izraziti poštovanje „pred spomenikom” jednoga hrvatskoga velikana?! Te subote suprot svega toga, položene su kitice pod Mažuranićevom pločom u neobičnoj hladnoći. Otpjevana je i himna Gradišćanskih Hrvatov, ka je nekako smišno, prazno i slabokrvno zvučala. Dragi Hrvati, ne mislite li da ova znamenita ličnost hrvatske povijesti i književnosti nije zaslužila da se ovako s njom zahadja upravo u Sambotelu?!

-Tiho-

„Glasnikov tjedan”

Uime Saveza državnih narodnosnih samouprava, njegov predsjednik Mišo Hepp početkom listopada uputio je dopis ombudsmanu temeljnih ljudskih prava Lászlóu Székelyu, u kojem se izražava Savezov stav glede nastupajućih parlamentarnih izbora i prava glasovanja na njima, registriranih narodnosnih birača. Onih birača koji se upišu u narodnosne biračke popise kako bi mogli ostvariti pravo glasovanja za narodnosne državne liste, koje će postaviti državne samouprave pojedinih narodnosti, kako bi svoga

zastupnika 2011.CCIII. zaključio je kako po tome narodnosni birači koji će se registrirati u narodnosne biračke popise, ostvarivši time pravo na glasovanje za narodnosne liste, time gube pravo glasovanja na stranačke liste, mogu uz narodnosnu listu glasovati tek na candidate izbornih okruga. To je po mišljenju Saveza u suprotnosti s odredbama Tempelnog zakona Mađarske, ustavom. Nadalje u suprotnosti s europskom pravnom praksom i normom, dovodeći narodnosne birače u „diskriminirajući” položaj. Naime narodnosni birači upisani u narodnosne biračke popise tek formalno uživaju izbornu pravo jednakosti, jer iako imaju dva glasačka prava, gube pravo glasovanja na stranačke liste. Stoga Savez stoji iza prijedloga da se ispita ustavnost zakona o parlamentarnim izborima.

„ Početkom listopada brojne romske građanske udruge negodovala su što će se romskim biračima oduzimanjem prava glasovanja na stranačke liste oduzeti pravo sudjelovanja u velikoj politici. I Savez državnih samouprava priključuje se rečenome, uz napomenu kako romske udruge navode i problem registracije romskih birača koji registriranjem mogu glasovati na listu čije pravo sastavljanja ima isključivo Romska državna samouprava.”

predstavnik (zastupnik) mogli izabrati u Mađarski parlament, kao glasnogovornika ili jednakopravnog zastupnika sa svim zastupničkim pravima i obvezama. Naime ombudsman temeljnih ljudskih prava dopisom AJB-4688/2013 tražio je mišljenje o toj problematici od državnih narodnosnih samouprava. Savez je udruga koja okuplja predsjednike jedanaest državnih narodnosnih samouprava, u njemu nisu zastupljeni predstavnici državnih samouprava Roma i Armena. Napomenimo kako je u svibnju 2011. godine Vlada potpisala Sporazum o strateškom partnerstvu s predsjednicima svih trinaest državnih narodnosnih samouprava.

Savez, piše Mišo Hepp, nakon pregleda zakona o izborima parlamentarnih

Početkom listopada brojne romske građanske udruge negodovala su što će se romskim biračima oduzimanjem prava glasovanja na stranačke liste oduzeti pravo sudjelovanja u velikoj politici. I Savez državnih samouprava priključuje se rečenome, uz napomenu kako romske udruge navode i problem registracije romskih birača koji registriranjem mogu glasovati na listu čije pravo sastavljanja ima isključivo Romska državna samouprava.

Zaključujem riječima kolege Stipana Balatinca: Nije čudo ako se pod takvim uvjetima pripadnici narodnosti ne registriraju na popis narodnosnih birača za parlamentarne izbore, nego se neregistracijom odluču za stranačku listu.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – U prostorijama Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, u ponedjeljak, 28. listopada, s početkom u 12.30 zasjeda Povjerenstvo za raspodjelu financijskih sredstava namijenjenih hrvatskoj manjini u inozemstvu, za 2013. godinu. Članovi su Povjerenstva hrvatski veleposlanik Gordan Grlić Radman, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp. Na sastanku će biti i prvi tajnik veleposlanstva Republike Hrvatske Berislav Živković te drugi tajnik Boris Golubičić.

Aktualno

Redovita skupština HDS-a

Prihvaćena financijska izvješća Samouprave, njezina ureda i ustanova za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna ove godine

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, predsjednik Mišo Hepp sazvaio je sjednicu Skupštine Hrvatske državne samouprave za 19. listopada 2013. godine, koja je održana u Uredu Hrvatske državne samouprave u Budimpešti. Na sjednicu, koja je bila ujedno i forum, uz članove Skupštine pozvani su voditelji HDS-ih ustanova i tvrtki, te glavni urednici hrvatskih glasila u Mađarskoj, a poziv je objavljen i na web-stranici.

Pošto je utvrđen kvorum, budući da se odazvalo 16 od 29 zastupnika, Skupština je jednoglasno prihvatila pismeni prijedlog dnevnoga reda naznačen u pozivnici.

Bez rasprave, a uz dvije usmene dopune, jednoglasno je prihvaćeno predsjednikovo izvješće o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao, te o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Tako je predsjednik Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport izvijestio nazočne kako je u tijeku izradba prijedloga za ustroj budućega Medijskog centra Hrvata u Mađarskoj, koji će u suradnji s Odborom za pravna pitanja podnijeti Skupštini za iduću sjednicu. Predsjednik HDS-a Mišo Hepp najavio je i raspisivanje natječaja za ravnatelja Muzeja sakralne umjetnosti u Prisiki.

Budući da je Skupština bez rasprave prihvatila pojedinačna financijska izvješća Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu u Pečuhu, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj (Pečuh), Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (Prisika), Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske (Vlašići, otok Pag, Hrvatska),

Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe (Pečuh) te Ureda Hrvatske državne samouprave, na kraju je jednoglasno prihvatila i skupno financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave, njezina ureda i ustanova za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine.

Prema pismenom prijedlogu financijskog izvješća planirani prihodi za 2013. godinu (892,4 milijuna forinta) u spomenutom razdoblju ostvareni su sa 610,7 milijuna, a rashodi s 515,8 milijuna forinta, što je 68,48%, odnosno 57,80% planiranoga. Ostvareni rashodi za djelovanje 10% manji od planiranog, prije svega rezultat su štedljivoga gospodarenja samouprave i njezinih ustanova. Skupština je jednoglasno prihvatila prijedlog Plana unutarnjeg nadzora za 2014. godinu.

Pod „razno“, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Joso Ostrogonac zahvalio je HDS-u što je omogućio usavršavanje pedagoga predmetne nastave hrvatskoga jezika u KPCO-u u Vlašićima. Ukratko je izvijestio nazočne o uspješnom i korisnom usavršavanju, te ukazao na goruće probleme hrvatskoga školstva u uvjetima nastalim preuzimanjem škola u državno održavanje. Na njegov prijedlog Skupština je poduprla pismeni poticaj dr. Franje Pajrića da se unutar Centra za održavanje ustanova „Kleblsberg“ utemelji

zajednički odjel za sve narodnosti koji bi nadzirao narodnosne škole. Predsjednik Hepp povjeren je da prijedlog usuglasi s predsjednicima državnih narodnosnih samouprava, a izradba nacrtu povjerena je HDS-ovom Odboru za odgoj i obrazovanje Skupštine.

- hg -

*Socijalna potpora
redovitim studentima*

Natječaj „Bursa Hungarica” za 2014. godinu

Ovih dana samouprave pojedinih naselja odlučuju o pristupu Natječaju za visokoškolske i studentske stipendije «Bursa Hungarica» za 2014. godinu, odnosno o raspisivanju natječaja za podupiranje studenata kojima je potrebna socijalna pomoć. Financijski izvori za socijalnu stipendiju stoje na tri stupa, na potpori koju daju mjesna i županijska samouprava, te visokoškolska ustanova. Natjecati se mogu mladi sa stalnim prebivalištem u danome mjestu, socijalno u nepovoljnom položaju, sa statusom redovitog studenta, ako se njihova samouprava priključila natječaju. Opširnija obavijest na www.emet.gov.hu (Bursa Hungarica). Stipendija tipa A dodjeljuje se za drugo polugodište školske godine 2013/2014, odnosno za prvo polugodište 2014/2015. Za stipendiju tipa B mogu se natjecati srednjoškolci pred maturom, koji će tek od školske godine 2014/2015. započeti studij. Od ove je godine uveden i novi red natjecanja. Za predaju natječaja potrebna je registracija u Eper Bursa sustavu (Eper Bursa rendszer) na www.eper.hu/eperbursa/paly/palybelep.aspx. Oni koji su se prijašnjih godina već registrirali, ne moraju se opet registrirati. Natječaji se potvrđuju i predaju mjesnim samoupravama do 15. studenoga 2013. godine. Tiskani se natječaji predaju u mjesnome nadležnom načelničkom uredu.

U Pomurju 372 djece uči hrvatski jezik po narodnosnom programu

Početak nove školske godine u pomurskim školskim klupama našlo se 372 učenika koji redovito uče hrvatski jezik po programu predmetne nastave hrvatskoga jezika. Broj ustanova u kojima se predaje hrvatski jezik po narodnosnom programu smanjio se, naime bečehelska osnovna škola prekinula je podučavanje hrvatskoga jezika. Čvrsti temelji hrvatskoga narodnosnog odgoja i obrazovanja u Pomurju ostale osnovne škole u Keresturu i u Serdahelu, te škola razredne nastave u Sumartonu, osim njih odvija se nastava narodnosnog programa još i u osnovnim školama u Boršfi i Kereku, ali ne od 1–8. razreda (Bázakerettye).

Prvaši u serdahelskoj školi s razrednicom Zlatom Hederić

U dvjema najvećim narodnosnim ustanovama nova školska godina započela je u skladu s novim zakonima i uredbama iako su ravnateljice još i u zadnjem času morale usklađivati mnoštvo promjena oko organizacije. Obje škole od 1. siječnja 2013. djeluju u okviru Centra za održavanje ustanova „Klebsberg“, međutim jedna ustanova pripada kaniškom, a druga letinjskom obrazovnom okrugu.

Osnovna škola „Nikola Zrinski“ u Keresturu pripada kaniškom obrazovnom okrugu, gdje osim ove nema nijedna takva ustanova s narodnosnim programom, stoga ako tko želi u tom okrugu učiti hrvatski jezik u okviru nastave, može se upisati samo u tu ustanovu. Ravnateljica Anica Kovač tijekom ljeta mnogo se zalagala za to da od jeseni nadalje mogu pohađati učenici i iz Belezne, Tiloša (Ŕrtilos, Šomođska županija), a od ove godine ima učenika čak i iz Zakanja.

– Prošle sam godine mnogo radila na tome da ne izgubimo one učenike koji su iz Belezne i iz druge županije. Poslali smo molbe raznim nadležnim organima, roditelj

su također predali zahtjeve, obratili se i obrazovnom okrugu i vrlo sam sretna da se to riješilo pozitivno. Naš obrazovni okrug učenicima osigura poseban autobus pa ih vozi od kuće do škole. Ove smo godine dobili učenika čak i iz Zakanja i tako ih autobus pokupi u mjestu i vozi ih u našu školu. To je ukupno 14 učenika, a u današnjim prilikama to nije mali broj, pogotovo ako se radi o učenju našega jezika, onda mislim da je to posebno važno.

Kao ravnateljica narodnosne škole potpuno sam zadovoljna dosadašnjim djelovanjem obrazovnog okruga. Ravnateljica Marija Tomić načisto je s narodnosnim zakonima, nekada je i ona radila u mlinaračkoj narodnosnoj školi i poznaje uvjete i mogućnosti takve ustanove. Bilo kakav zahtjev imamo uz naše posebne programe, do sada nismo odbijeni. Predali smo naš pedagoški program u koji smo uvrstili naše hrvatske programe, i s te strane nam je obećana pomoć. Naravno, oko ostvarivanja programa i mi činimo sve da nabavimo dodatna materijalna sredstva. Pišemo natječaje, i sada smo predali natječaj

za Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti za pomoć u podučavanju narodnoga plesa i tamburice. Naša se ustanova prijavila na natječaj u Operativnom programu za razvoj društva (TAMOP) u kojem će biti partner naša prijateljska škola iz Kotoribe, pa se nadamo, ako uspijemo, da ćemo moći ostvariti mnoge zajedničke programe. – govorila je optimistično gđa Kovač na početku školske godine.

Kerestursku ustanovu trenutno pohađa 135 djece iz Belezne, Fićehaza, Tiloša, Kaniže, Zakanja i iz samoga mjesta, za njihov se odgoj i obrazovanje brine 15 nastavnika, odnosno učiteljica. Najesen u ustanovu su stigle dvije nove učiteljice, koje stanuju u Keresturu: Marija Šanta i Bernadet Balaša, ali ne govore hrvatski jezik, međutim obećale su da će ga naučiti. Hrvatska se nastava od ove godine odvija prema novom zakonu, u prvom i petom razredu pet sati, te narodopis što podučavaju Ljubica Silađi i dr. Erika Rac, a u jednom razredu narodopis predaje ravnateljica. U ustanovi među poslijepodnevna

Otvaranje školske godine u Keresturu

obvezatna zanimanja uvršteno je učenje tamburice i učenje narodnoga plesa od drugog razreda. Za niže razrede nudi se popodnevni boravak, a za više razrede mogućnost popodnevnog učenja. Prema planovima razredničke radne zajednice, školska će godina biti posvećena obrazovanju o obrani, pa će se razne priredbe vezati za tu tematiku. Nudeno je mnoštvo športskih aktivnosti, nadalje ostaje Božikov nogometni program, djevojkama rukomet, bit će organizirano trčanje s nastavnicom dr. Erikom Rac, stolni tenis, nadalje će djelovati Umjetnička škola „Talentum”, održavat će se vjeronauk, a za djecu s poteškoćama osiguran je logoped, defektolog.

Osnovna škola „Katarina Zrinski” u Serdahelu pripada letinjskom obrazovnom okrugu, a do sada ona je jedina ustanova u tom okrugu u kojoj se narodnosni program provodi u svim razredima. Serdahelsku osnovnu školu ove školske godine pohađa 130 učenika iz Bečehela, Letinje, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Sumartona, Kaniže i iz samoga mjesta. Broj učenika u odnosu na prošlu godinu malo se povećao, naime upisalo se više djece nego koliko ih se oprostilo od škole. U prvom razredu uče osamnaestero od kojih su svega šestoro iz Serdahela, dvanaestero pohađaju iz drugih mjesta. U stalnome radnom odnosu radi 13 nastavnika, u višim razredima razne struke podučavaju nastavnici iz drugih škola iz letinjskog okruga. Ove je školske godine iz ustanove otišlo čak tri nastavnika hrvatskoga podrijetla, na njihova mjesta obrazovni okrug uspio je zaposliti samo nastavnike mađarskog podrijetla, koji ne govore hrvatski jezik. Nastavnica Eszter Poczak predaje povijest i mađarski jezik, nastavnica Vera Miko likovni odgoj, a preostale predmete podučavaju nastavnici iz drugih škola. Dok je do sada u serdahelskoj školi radilo 95% nastavnika sa znanjem hrvatskoga jezika, taj se postotak naglo smanjio.

Prema riječima ravnateljice Marije Biš-

kopić Tišler, nove uredbe koje određuju obvezatan boravak u školi do 16 sati, nisu previše uzburkale dosadašnji raspored, naime u školi i dosada su se odvijala razna zanimanja u okviru umjetničke škole i raznih izvannastavnih djelatnosti. U nižim je razredima i nadalje ostao popodnevni boravak, a u višima postoji mogućnost popodnevnog učenja, a uz to zanimanja: učenje tamburice, modernoga plesa, likovne radionice, športska zanimanja, kružok matematike itd. Sukladno zakonu, u prvom i u petom razredu podučava se hrvatski jezik tjedno pet sati, te jedan sat narodopisa, također na hrvatskome jeziku. Učiteljice hrvatskoga jezika i narodopisa jesu Jelena Mihović Adam i Katica Lukač Brodač. Osnovna škola nadalje želi zadržati svoje dosadašnje programe, među njima i hospitiranje zadarskih studenata u serdahelskoj školi i nada se da će u tome pomoći obrazovni okrug, a računao nadalje na pomoć mjesne Hrvatske samouprave.

U tom se okrugu još u tri škole odvija nastava po narodnosnom programu hrvatskoga jezika. **Osnovnu školu Svetog Stjepana u Sumarton** u kojoj se odvija razredna nastava, od ove školske godine pohađa svega 17 učenika, njih podučava tri pedagoga skupa s voditeljem ustanove (područna škola) Žoltom Trojkom u spojenim razredima. Učiteljica je hrvatskoga jezika Marija Mezōdi. U školi uz popodnevni boravak organizirano je učenje sviranja na tamburici i puhačkim glazbalima. Učenici nakon završetka četvrtog razreda u većini se upisuju u serdahelsku školu.

U osnovnoj školi u Boršfi od osam razreda u šest uči se hrvatski jezik s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika. Taj je program uveden prije šest godina smatrajući da uz hrvatsku granicu korisno je poznavati hrvatski jezik. Inače ustanova održava veze i s draškovečkom školom. Ravnateljica je škole Gabriella Megyes Holczer. Od ove školske godine hrvatski jezik i narodopis uči ukupno 68 učenika, a podučavaju ih učiteljice razredne nastave Agneza Kuštor i Ana Mihović. Zanimljivo je napomenuti da u tome mjestu na posljednjem popisu pučanstva popisano je pet osoba hrvatske narodnosti.

Prije dvije godine i **u osnovnoj školi u Kereku** pokrenuto je učenje hrvatskoga jezika prema narodnosnom programu. U tamošnjoj osnovnoj školi ima sedam razreda (1–2. spojeni razredi), a hrvatski se jezik predaje u tri razreda, tako ukupno 22 učenika uči naš jezik. Voditeljica je ustanove (područna škola) Éva Fülöp Kucsebár, a nastavnica je hrvatskoga jezika Marija Balažin Banjai. Treba i tu napomenuti da u tome mjestu nije popisani nijedan pripadnik hrvatske narodnosti, ali nastava se odvija po narodnosnom programu predmetne nastave hrvatskoga jezika. Osim narečenih ustanova planira se podučavanje hrvatskoga jezika u okviru kružoka i u Letinji, te u Maloj Kaniži, tjedno 1–2 sata za zainteresirane učenike.

beta

Zgrada sumartonske osnovne škole

VILJAN, ILOK – Nakon Festivala Rosea u Viljanu i Festivala Zelenog silvanca u Orahovici, ustrojen je i treći vinski festival u Iloku: Festival Traminca, organiziran u sklopu projekta „Mađarsko-hrvatske vinske priče“ koji je financiran iz programa IPA CBC HUHR. Projektni su partneri tri vinska grada: Orahovica, Viljan i Ilok te VIDRA – Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravске županije. Bit i poveznica ovoga projekta i gradova jest zajednička vizija vinskog turizma u pograničnoj regiji i međusobna razmjena iskustava, a ukupna vrijednost projekta, čiji je nositelj Grad Orahovica, iznosi nešto više od 411 000 eura.

Svečanom otvorenju Festivala prethodila je stručna radionica na temu „Izmjena zakona i zakonskih regulativa u vinogradarstvu i vinarstvu u Europskoj Uniji“, a na kojoj su sudjelovali i predstavnici partnera na projektu iz Orahovice i Viljana.

KERESTUR – Roditeljsko vijeće mjesne osnovne škole 12. listopada priredilo je bal, čijim će prihodima potpomagati školsku ustanovu. Na balu je svirao i tamburaški sastav osnovne škole.

TRAKOŠČAN – Županijska samouprava Zalske županije 12. listopada organizirala je nagradni izlet za zastupnike hrvatskih pomorskih samouprava želeći time zahvaliti njihov cjelogodišnji rad. Izletnici su posjetili grad Ptuj u Sloveniji te dvorac u Trakošćanu. Putne je troškove snosila županijska samouprava a ostale troškove izletnici.

SAMBOTEL – Zapadnomadžarsko sveučilišće, Sveučilišno središće Savaria, Institut za slavensku filologiju priređuje 25. i 26. oktobra, X., jubilarne Međunarodne slavističke dane. 25. oktobra, u petak, s početkom od 10 uri znanstveni skup će otvoriti prof. dr. Sándor Faragó, rektor Zapadnomadžarskoga sveučilišća i dr. Katalin Molnár-Horváth, prorektorica Sveučilišnoga središća Savaria. U okviru svečevanja će domaćini skupa, kolegari i stručnjaci čestitati donedavnom prorektorcu Sveučilišnoga centra, prof. dr. Karlu Gadanjiju, prilikom 70. rođendana. Čestitke sprohadjaju plenarna predavanja i rad u sekcija. U posebnoj sekciji će djelovati najugledniji domaći hrvatski znanstvenici i slavisti iz Hrvatske ter Austrije.

BUDIMPEŠTA – U malopeštanskom Prosvjetnom domu (Budimpešta XIX, Telekíeva 50) u subotu, 26. listopada, s početkom u 17 sati priređuje se Kulturna večer narodnosti toga okruga. Na poziv Hrvatske samouprave Male Pešte hrvatsku zajednicu zastupa Hrvatski umjetnički-plesni ansambl „Luč“.

Hrvatski Židan – Sračinec

Potpisana povelja o partnerstvu pod krovom Europske Unije

– Pred dvimi ljeti su nas poiskali zastupnici Općine Sračinec prik jednoga skupnoga poznanika i oni su se i naticali kod Europske Unije za to partnerstvo, ali onda prez uspjeha. Naša skupna sanja o gostovanju kod prijatelja i službenom potpisivanju povelja o suradnji se je pred kratkim preobrnuła u stvarnost – je rekao Štefan Krizmanić, židanski načelnik, gdo je ukupno 55 Židancev dopeljao na hrvatski vikend, krajem prošloga miseca. U petak, 27. septembra, u okviru svečevanja 20. obljetnice osnutka Općine Sračinec, poglavar dotičnoga mjesta Božidar Novoselec potpisao je dokument o suradnji i prijateljstvu, ne samo s peljačem slovenske Općine Cirklulane nego i židanskim načelnikom. – Skoro petsto ljet čuvamo u Ugarskoj hrvatski jezik i tradiciju. Većina ljudi zna za Gradišćanske Hrvate u Austriji, ali nas ima i u Ugarskoj, što je manje poznato. Vjerujem u uspješnu suradnju s Općinom Sračinec i pozdravljam svoje nove prijatelje iz Hrvatske – je istaknuo za službenim aktom potpisivanja povelja Štefan Krizmanić u nazočnosti svih zastupnikov Samouprave Hrvatskoga Židana. Toga vikenda je jur započela konkretna suradnja unutar EU-projekta pod naslovom

„EU za građane – Studenti za Europu“. Na prvoj djelaonici najprlje su se predstavili studenti iz trih zemalj ter opisali svoju djelatnost i aktivnost u društveni i civilni organizacija. Razgovaralo se je o prava studentov ter o mogućnosti studiranja ke nudi EU za studiranje u inozemstvu. Med cilji su spomenute i razmjene informacij ter iskustav o školski pitanji ter sklapanje novih prijateljstav. U projekt je ovput bilo uključeno kih 150 studentov i studentic iz trih, sad jur s poveljom spojenih općin. U nedilju, 29. septembra, Sračinec slavi i svojega patrona Sv. Mihovila arkanđjela, tako su uz vjerske programe organizirane i športske i kulturne manifestacije. Na subotnjoj Međunarodnoj smotri folkloru u Sračincu nastupali su tančoši HKD-a „Čakavci“, tamburaši „Židanci“ i jačkarni zbor „Peruška Marija“. Kljetu prijateljsko spravišće je predvidjeno u Hrvatskom Židanu na kiritofu, onda jur tradicionalno svečuje stanovništvo i Dan sela s kulturnimi, vjerskimi programi. Kako je židanski načelnik dodao, tom prilikom kanu u ovu suradnju uključiti i privatnike, meštře ki se bavu narodnimi meštřijami i imaju što pokazati jedan drugomu. Hrvatski Židan jur peto ljetu je u prijateljstvu i s Općinom Bednja, a

za Židance znaju i u Mrkoplju, Nedelišću i Pićanu. Peljači Sračinca naredni tajedan za gostovanjem veljek su posjetili prijatelje u Hrvatskom Židanu i u veselom druženju je potrošena rič i na buduće planu u ovom novopečenom, u našoj regiji najfrižem gradišćansko-hrvatskom partnerstvu.

–Tihó–

Slike: Službeni portal Općine Sračinec.hr

Intervju

Josip Leko, predsjednik Hrvatskoga sabora

„Mađarska je europska zemlja i sasvim sigurno će i ovdje doći do toga da će sve nacionalne manjine imati svojeg predstavnika i u Mađarskom parlamentu. Ja sam uvjeren u to.”

Razgovarala: Kristina Goher

Gospodine predsjedniče, sutra ćete nazočiti sastanku predsjednika parlamenata zemalja Zapadnog Balkana.

To je uobičajeni sastanak predstavnika zemalja jugoistoka Europe, Zapadnog Balkana, ovoga puta poradi prenošenja iskustava iz pristupnog procesa u Europsku Uniju, budući da je Hrvatska imala individualni pristup, imala je nekoliko poglavlja koja druge zemlje nisu imale kad su ulazile u Europsku Uniju. Naše je iskustvo vrlo važno prenijeti budućim članicama Europske Unije. A i hrvatski interes da zemlje koje imaju aspiraciju u ulazak u Europsku Uniju, što lakše prođu taj proces i što prije uđu u ovaj pristup za pregovore s Europskom Unijom.

Koja su hrvatska iskustva?

Hrvatska ima, rekao bih, ovako iskustvo koje je Europska Unija individualizirala prema Hrvatskoj. Jedno je od iskustava poglavlje 23. To su ljudska prava i slobode, pravosuđe gdje smo mi imali dodatne uvjete i političke, i pravne, i organizacijske. Nasreću, mi smo to dobro ispunili, ne radi Europske Unije, nego smo sebi osigurali jedan visok, rekao bih, demokratski standard kad je riječ o ljudskim pravima, temeljnim slobodama, pravima nacionalnih manjina i posebno smo tu profitirali jer smo izgradili mrežu sudova. I sudove smo organizirali da su neovisni o dnevnoj politici, pa su sudstvo i pravosuđe, mogao bih reći, odgovorni prema građanima neposredno.

Kod pristupa Hrvatske Europskoj Uniji istaknutu je ulogu imala Mađarska.

Mađarska je imala zaista blagotvornu, rekao bih, ulogu prema hrvatskom pristupnom ugovoru. Vrlo dobro smo pratili i dobro profitirali mađarsko predsjedanje Europskom Unijom. I na tome mogu, i sutra ću zahvaliti predsjedniku Mađarskog parlamenta na toj

pomoći, a osim toga imali smo i kroz razne vidove pravne i organizacijske pomoći kao što je (...) program, prenošenje iskustva organizacije i ustrojstva državne uprave. Mađarska je zaista igrala vrlo pozitivnu ulogu u hrvatskom pristupnom procesu u Europskoj Uniji.

Kako vidite položaj Hrvatske u Europskoj Uniji, i u regiji?

Najprije moram reći, to sada stalno ponavljam u toku pristupnog puta i procesa, da Europska Unija nije generacijski projekt. To je anticipacija interesa hrvatske budućnosti i Europska Unija sasvim sigurno će osigurati Hrvatima u nekim budućim generacijama sigurniji (...) i bolji život, a drugo, Europska Unija je i projekt mira, to je nešto bez čega se ne može, što je preduvjet za druge razvojne procese i programe, po mojem sudu i na sreću po ocjeni hrvatskih građana koji su pokazali u referendumu i potpori hrvatske vlade bilo jedne bilo druge. Bez obzira koja vlada, tom su putu hrvatski građani stalno davali potporu jer su prepoznali Europsku Uniju kao projekt budućnosti, kao projekt suradnje, kao projekt mira, kao projekt vladavine prava i pravne države. Sve su to elementi koji i danas vrijede. Hrvatska, naravno, nije još završila svoju transformaciju i izgradnju društva kako želimo, ali možemo reći da su standardi demokratski vrlo visoko zastupljeni, da je vladavina prava također vrlo visoko zastupljena, to nijedan slučaj ne može poremetiti. Generalno idemo u dobrom smjeru.

Ovdje smo na Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Mađarskoj. Imate li priliku susresti se s čelnicima hrvatske zajednice?

Ovdje sam osjetio sve što može politika lijepo donijeti. Susresti se s Hrvatima u drugoj zemlji koji su, rekao bih, dobri građani domaćini mađarske države, isto dobro su emotivno vezani za Hrvatsku i traže te mostove suradnje nalaženja putova kako bi pridonijeli da se razvija i Mađarska i Hrvatska, to je za političara dobitak. Moram reći, s velikom sam pažnjom slušao što je govorio hrvatski veleposlanik, ali i s iznimnim zadovoljstvom i pažnjom sam slušao u razgovorima i kontaktima s pojedinim čelnicima iz hrvatske zajednice, od direktora škola do predsjednika zajednice koji su ovako s dušom i tijelom angažirani za suradnju posebno na kulturne-obrazovnom polju Hrvata u Mađarskoj, na taj način pridonose mađarskom napretku, ali i hrvatskoj kulturi u Mađarskoj.

Napomenuli ste da smo mi čuvari hrvatske kulture ovdje u Mađarskoj.

Naravno, ja mislim da je to interes mađarske države jer raznolikost i bogatstvo kultura jest ono što vrijedi, dakle sasvim sigurno hrvatska kultura pridonosi razvoju Mađarske i obrnuto. Mađarska kultura pridonosi razvoju hrvatske kulture. Mi imamo u Hrvatskoj visoke standarde zaštite nacionalnih manjina pa i mađarske. Sa zadovoljstvom moram reći, u Hrvatskom je saboru već sada u trećem mandatu zastupnik mađarske nacionalne manjine. Veseli me kad čujem kako zastupaju mađarske kulturne interese u Hrvatskoj.

Onda kako komentirate, gospodine predsjedniče, kako to da mi ovdje ni dan-danas nemamo punopravnog zastupnika u Mađarskom parlamentu?

Pa to je proces. Sasvim sigurno Mađarska je europska zemlja i sasvim sigurno će i ovdje doći do toga da će sve nacionalne manjine imati svojeg predstavnika i u Mađarskom parlamentu. Ja sam uvjeren u to.

Imat će sljedeće godine, ali bez prava glasa.

Taj proces neće se završiti ni sljedeće godine, a vrlo važno je da se čuje glas. Naravno, na simboličnoj razini važno je i odlučivati, ali najvažnije je da se čuje glas i interes nacionalne manjine hrvatske u Mađarskom parlamentu. To je već velik dobitak.

Natječaj za stipendiju

Hrvatska samouprava grada Budimpešte raspisuje natječaj za stipendiju srednjoškolcima i studentima u Budimpešti. Za nju se mogu natjecati srednjoškolci i studenti hrvatskoga podrijetla.

Uvjeti: dobar uspjeh u učenju, aktivno sudjelovanje u životu hrvatske zajednice. Zainteresirani kandidati do 22. studenoga 2013. godine trebaju dostaviti ove dokumente:

- molbu na hrvatskom jeziku;
- životopis na hrvatskom jeziku;
- potvrdu o upisanoj godini ili semestru;
- potvrdu razrednika ili hrvatske samouprave;
- prijepis ocjena položenih ispita.

Dokumente treba dostaviti na adresu: Hrvatska samouprava grada Budimpešte (Fővárosi Horvát Önkormányzat) 1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.

Poveznica: Livia Nagy-Šoja, tel.: 06 70 931 3001, email: sojalivister@gmail.com.

Znanstvenik, povjesničar, akademičar, toliko NAŠ, visoko poštovani Gradišćanski Hrvat, kot i prik granic. Sad zaistinu slavljениk, na točki 75. ljeta žitka. Jur sam spomenula prije nekoliko brojev da je 1938. ljeta za nas Hrvate u ovom kraju bilo ljeto velike generacije, kad nam je darovana znanstveno-umjetnička trojka, u sastavu Lajoša Škrapića, Lajoša Brigovića i Nikole Benčića. Dokle su oni prvi ostali unutar naših hatarov, našega slavljениka je žitak jur u mladosti, takorekuć u bigu, postavio pred veliku odluku. Ostati, ali isprobati veliku sriću u tuđini, u Austriji. Njemu je ovako bilo napisano u velikoj knjigi i dokazao je, kako nepoznati Nardanac more zavriditi, zaslužiti priznanje i poštivanje med najvećimi slavisti, doktoranti, znanstveniki. Proučava, istraživa, otkriva, savjetuje, dili i širi, pak nas dobronamjerno i uči, još i dandanas Nikola Benčić, s tom skromnošću kom raspolazu samo oni ke tira, pelja strpljenje, razumivanje i nesvakidašnji intelekt. Toliko svega je dao krez vlašći život ovom majuc-kom narodu, gradišćanskohrvatskoj literaturi, povijesti i kulturi da bi minute i minute mogli nabrajati samo naslove knjig, njegove zasluge, nagrade i priznanja. Književnost gradišćanskih Hrvata samo je jedno od njegovih kapitalnih djel, ali bavio se je novinami, kazališćem, pjesniki i pisci i nisu ga mogli izostaviti ni iz jezikoslovnih djelovanj, pri sastavljanju gradišćanskohrvatske gramatike, rječnika, pravopisa, a dopisni član je Hrvatske

Čestitke Nikoli Benčiću za 75. rođendan!

akademije znanosti i umjetnosti. Znamda ne pretiravamo, ako velimo da na neki način je i zaštitni znak gradišćanskohrvatskoga intelektualnoga kruga. Svako spravišće s njim je jedan doživljaj i zato kad s posebnom ćutljivošću zna batriti ćlovika, s puno duha razveseliti i do tankosti iskružitati delikatne situacije, u koj se kot mala narodna grupa nalazimo i zavolj asimilacije, medjusobnih nesporazumov, netolerancijov. Užitak i zadovoljstvo ga je slušati pri referati, predavanji, i ponizno vjerujemo da će nam Bog još dugo-dugo dati tu milost da ga u dobrom zdravlju pozdravljamo i najdemo pri naši manifestacija, spravišći i svećevanji. Samo od nedavno mi je jasno da 19. oktobra još jedna velika ličnost hrvatske sadašnjosti svećuje svoj rođendan, a to je heroj Domovinskoga boja Ante Gotovina. Ta slučajnost ipak nam daje razlog za duplasto svećevanje, a nam ki poznajemo, obožavamo i jednoga i drugoga jubilara, služi i uzrokom za hvalodavanje da smo rijetki srićniki zavolj tih poznanstav.

Tako, dragi i voljeni profesore, Nikola, sretan Vam 75. rođendan! Šaljemo Vam najlipše čestitke iz naše redakcije, ali ne tako, kako ste nam pred kratkim napisali Miloradićevim verzušom: „Ar na god vam svaki

laže, kad svetite aldomaš”, nego s iskrenim srcem, toplimi misli u zaufanju da ćete nas još sprohadjati, kritizirati, nam ćuda-ćesa povidati, izmešovati i dalje prosvititi naš razum da koracamo na pravom putu. Ad multos annos!

Timea Šandorova

Marija Nović-Štipković svećevala svoj 70. rođendan

Ovo ljeto imamo mi Gradišćanski Hrvati još jednu jubilariku, u osobi Marije Nović-Štipković. Micika, kako ju svi znaju i pozivaju u rodnoj joj Kemlji, u ovom jezićno rastrganom naselju, je motor kulturnoga, hrvatskoga žitka, a i primjer pedagoškoga zalaganja i napora da se spasi i saćuva nešto za budućnost. Od samoga utemeljenja Hrvatskih samoupravov je predsjednica svih Hrvatov na mjestu, a tako je ćas za ćas nastupala kemljanske interese u županiji, regiji, kot i na državnoj razini. Gledajući nju na svakojaki hrvatski priredba, ke planira, rikta, ostvaruje sa svojom ekipom ljudi u samoupravi, moderrira, i kade redom daruje dicitu i izvodjaće, a potom ćestokrat i pero zgrabi pak izvješćaje piše u mjesni list, a mnogokrat i za Hrvatski glasnik, teško je vjerovati da je jubilarika 9. oktobra, u srijedu svećevala svoj 70. rođendan. U širenju hrvatskoga, tako jezićnoga, kot kulturnoga i duhovnoga bogatstva, neka Vas Bog drži u tom sjevnom kraju i daruje Vam još mnogo ljet, ćuda zdravlja, veselja, a i moći da ćim duglje još nosite brigu i vodite računa s tim mladenaćkim elanom i angažiranošću, kot i dovidob, za opstanak i dobrobit šakice kemljanskih Hrvatov.

-Tiho-

Trenutak za pjesmu

Mate Meršić Miloradić

Uz Dunaj

**Kad se šećem uz Dunaj,
Digne mi se duh va raj;
Vidim vale k sebi teć,
Kada manje, kada već,
Kako gre po vodi plug,
Sada bura, sada jug.
Pak si mislim, moj život,
Želja, briga, trud i pot
Su kot slapi, su kot vali,
Ke zburkaju ideali;
Ideali vihor su mi,
S neba ili s pakla šumi!
Kako si je ziberem,
Slobod mi je, akoprem
Milost s neba volju kreće,
A i klećke' vrag podmeće,
Vindar moram sam hotit,
Ter ne smim kot voda bit:
Njoj je teć, kot vihor rine,
A ćlovik si sam namine.**

Sedamdeseti rođendan profesora dr. Karla Gadanjija

Dr. Karlo Gadanji, znanstvenik, doktor Mađarske akademije znanosti, dugogodišnji rektor Sveučilišta zapadne Mađarske u Sambotelu, dobitnik brojnih priznanja (više od 70), istaknuta je osoba hrvatske zajednice u Mađarskoj. Na njega su vrlo ponosni i u njegovu rodnom Keresturu, svi ga zovu samo „bače Karči” jer ga poznaju kao jednostavnog, ljubaznog čovjeka, koji za svakoga ima jednu riječ ne zaboravljajući odakle je krenuo, tko su bili njegovi „neučitelji i pajdaši”. Profesor dr. Karlo Gadanji rođen je 23. listopada 1943. g. u pomurskom Keresturu. Jednom u razgovoru reče: *Unatoč velikom siromaštvu ja sam od Kerestura mnogo dobio, dobio sam onaj prekrasni kajkavski jezik koji me prati cijeli život i usmjerio me na daljnje školovanje.*

Svoje je školovanje nastavio u knjiškoj Gimnaziji „Jenő Landler”, pa u Pečuhu na Visokoj nastavničkoj školi na struci mađarskog, ruskog i južnoslavenskih jezika, te na Sveučilištu Eötvös Loránt u Budimpešti. Prvo se zaposlio u kapuvarskoj gimnaziji, a zatim 1973. g. na Visokoj školi "Dániel Berzsenyi" u Sambotelu. Godine 1980. na visokoj školi utemeljio je odsjek za slovenski jezik i književnost, a jedanaest godina poslije i odsjek za hrvatski jezik i književnost. Od 2001. do 2012. godine obnašao je dužnost rektora Sveučilišta zapadne Mađarske u Sambotelu. Profesorov cjelokupni životni rad obogatio je znanost i obrazovanje Hrvata u Mađarskoj. Istraživao je na polju slavenske dijalektologije, povijesti, leksikologije, leksikografije i objavio niz znanstvenih djela. Utemeljenjem hrvatske katedre u Sambotelu postavio je osnove visokog obrazovanja hrvatskoga jezika i u zapadnoj Mađarskoj.

Svoj rodni Kerestur i danas često posjećuje. Za keresturske učenike utemeljio je stipendiju i nagradu za nastavnike, redovito provodi razna ulaganja, priredbe u selu.

ZAGREB – Međunarodni sajam knjiga i učila Interliber održava se od 12. do 17. studenoga na uobičajenom mjestu Zagrebačkog velesajma. Sajam se održava pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva kulture. Nakladnici će, kao i svake godine, predstaviti svoja nova izdanja s brojnih područja i prirediti posebne akcije i prikaze za posjetitelje. Sajam je savršena prilika za susrete nakladnika s ljubiteljima knjige. Bit će organizirani okrugli stolovi: razgovori s piscima, književnim kritičarima, književne i dječje radionice na štandovima, te stručni skupovi. Interliberu sudjeluje i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj sa svojim brojnim izdanjima, te izdavačka kuća Croatica d. o. o.

Profesoru dr. Karlu Gadanjiju prigodom 70. obljetnice života upućujemo najsrdačnije čestitke uza zahvalnost za sav njegov trud na znanstvenom i obrazovnom polju, te mu želimo još mnogo godina dobrog zdravlja i plodnog rada.

- beta -

GORNJI ČETAR – Osnovna škola dotičnoga naselja 25. oktobra, u petak, početo od 15 uri, svečuje stotu obljetnicu školske zgrade. Za svečanimi riči slijedi kulturni program i otvaranje izložbe.

OSIJEK, ŠOPRON – U osječkoj Galeriji likovne umjetnosti jur u septembru je otvorena izložba o likovnoj ostavštini vlastelinske obitelji Pejačević. Izložba se je pripremala deset ljet dugo. Sve skupa je izabrano 153 djela, velik broj slika, grafikova, minijatura i nekoliko skulptura, a u stručnom dijelu su pomagali i stručnjaci iz raznih zemalja, Ugarske, Bugarske i Srbije. U projektu je sudjelovao tako i dr. Franjo Pajrić, predsjednik Hrvatske samouprave dotičnoga grada, ki istražuje povijest dotične obitelji u Šopronu i Ugarskoj, a na tu temu će imati predavanje u Osijeku 30. oktobra, u srijedu.

Jubilarni sastanak petrovskih školarov

Kako su nas informirale Bernadeta Geošić i Klara Harangozo, glavne organizatorice sastanka školarov ki su pred pedesetimi ljetima zgotovili petrovisku Osnovnu školu, školski pajtaši će se sastati pri petrovskom Kulturnom domu 26. oktobra, u subotu, a potom će se odvesti u Eberavu na objed i druženje. Gvišno će se najti teme za pominkanje, pokidob je već takovih ljudi ki su daleko zašli od rodnoga sela. U razredu, u kom je 1963. ljeta zbogomdalo petrovskoj školi 36 dice, jedni žive u Americi, Budimpešti, Sambotelu, Szigetszentmiklósu, Jászsalsószentgyörgyju, a petimi su jur umrli. Na njev spominak će se svića nažgati toga dana u petrovskom cintiru pred Velikom križem.

Visoka škola Józsefa Eötvösa u Baji

Trodnevno usavršavanje za hrvatske pedagoge

Odjel za hrvatski jezik Instituta za narodnosne i strane jezike pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji, od 26. do 28. rujna organizirao je „Hrvatsko stručnojezično usavršavanje narodnosnih pedagoga“ koje su održali profesori metodičari s čakovečkog Učiteljskog fakulteta. Kako nam reče voditelj Odjela za hrvatski jezik profesor Živko Gorjanac, suradnja dviju visokoškolskih ustanova započela je prije četiri-pet godina na poticaj bivšeg rektora Visoke škole Jánosa Majdana, a sukladno potpisanom ugovoru o suradnji otada su redoviti susreti u Baji i Čakovcu. U proljeće ove godine dvije studentice i profesorica Marija Kanižai gostovale su u Čakovcu, sudjelovale nastavi, metodičkim vježbama, bile u posjetu vrtićima i školama, odnosno nazočile Europskom danu. Uzajamno se pozivaju i na znanstvene skupove. Idući takav susret bit će 13. studenog u Baji povodom Dana znanosti kada će se okupiti u hrvatskoj sekciji, a radovi će biti objavljeni i u jednom zborniku.

Zanimljivo da je obje ustanove utemeljio József Eötvös, čije ime nosi Visoka škola u Baji. Na usavršavanju je sudjelovalo umalo dvadeset bajskih studenata odgajateljskog i učiteljskog smjera, te učiteljica razredne nastave i odgajateljica naših škola i vrtića iz Bačke i Baranje, odnosno iz Mohača, Pečuha, Salante, Kozara, Kačmara, Budimpešte, čak i jedna iz Gradišća. Zanimljivo je nadalje kako se odazvao dvostruko veći broj odgojiteljica nego učitelja, iako organizator to pripisuje slučajnosti. Prije svega glavni je cilj bio metodološko i jezično usavršavanje, koje je bilo vrlo korisno jer se stečenim znanjem hrvatski pedagogi mogu koristiti u svakodnevnom radu. Bilo je prilike i za pitanja, za razmjenu iskustava i stručnih materijala, a sudionici su dobili i potvrdu o stjecanju trideset kredita. Predavanja i radionice održali su metodičari glazbene kulture, hrvatskoga jezika, prirode i društva, tjelesne i zdravstvene kulture. Gosti su im bili prodekanica čakovečkog Učiteljskog fakulteta, odjela Sveučilišta u Zagrebu, Tamara Turza Bogdan te četvero njezinih kolega.

Bajsko usavršavanje otvoreno je upoznavanjem i predstavljanjem dviju ustanova. Prodekanica Tamara Turza Bogdan predstavila je Učiteljski fakultet u Čakovcu, a voditelj Odjela za hrvatski jezik Živko Gorjanac izložio je kratku povijest Odjela pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji. Zanimanje sudionika pobudilo je predavanje lektorice hrvatskoga jezika u Baji. Morana Plavac, koja je u Baju došla lani, održala je predavanje o nastavi i odgoju na hrvatskome jeziku u vrtićima i osnovnim školama u Mađarskoj. Na temelju provedenoga vlastitog malog istraživanja i ankete, ona zaključuje da, a to su, kako nam reče, potvrdile i same učiteljice, devedeset posto upisanih učenika ne zna hrvatski. Iako imaju hrvatsko podrijetlo, djedovi i bake su im govorili hrvatski u kući, ali se oni već služe mađarskim jezikom. Dakle danas usvajanje hrvatskoga jezika pripada vrtićima i školama. Predmet njezina istraživanja bilo je i jezično znanje stručnjaka, naših odgojitelj(ic)a i učitelj(ic)a, pa i studenata, budući da oni nose velik teret prenošenja znanja hrvatskoga jezika djeci, koliko oni sami poznaju hrvatski jezik. Prema njezinim riječima odlično poznaju, razumiju hrvatski jezik, lijepo pišu, lijepo govore. Međutim kada je u pitanju koliko ga koriste u praksi, može se

reći da se više služe mađarskim jezikom, što su i same učiteljice potvrdile. Razlog tome navode slabo jezično znanje, koje djeca donose od kuće, a s druge strane da kolege koji s njima rade također ne govore hrvatski. Stoga zajednički zaključuju kako je potrebno više usavršavanja iz hrvatskoga jezika, više izleta, tečajeva u Hrvatskoj, ali i tečajeva hrvatskoga jezika za kolege koji ne govore hrvatski. Pri tome ističe kako se odgojiteljice i

Radionica glazbenog odgoja – profesor Branimir Magdalenic sa studentima učiteljskoga smjera

Odgojiteljice i buduće odgojiteljice u radionici metodologije i terminologije tjelesne kulture koju je vodio profesor Ivan Šerbetar

učiteljice vrlo trude, a djeca ipak nauče nešto hrvatski tijekom vrtića ili škole, stoga kasnije o njima ovisi što i kako će dalje s time. S tom spoznajom i Odjel za hrvatski jezik potvrdit će se za još bolju suradnju s našim ustanovama i pedagogima, organizirati češća usavršavanja, susrete s književnicima, i u suradnji s hrvatskim samoupravama nastojati polako, sitnim koracima postići neki pomak.

Dodajmo da su održane vrlo zanimljive i korisne radionice za vrtičke i školske pedagoge, što su nam u razgovoru potvrdili i sami sudionici. Održane su radionice na temu Tamara Turza Bogdan: Metodika nastave književnosti; Ljubimka Hajdin: Metodika nastave prirode i društva; Ivan Šerbetar: Metodika i terminologija školskoga tjelesnog odgoja; i Branimir Magdalenic: Glazbeni odgoj. Uz to je Tamara Turza Bogdan vodila i kreativne jezične vježbe. Radionicu plesa, vježbanje plesova vodila je učiteljica fancaške osnovne

škole Jutka Poljak Csicsor, u pratnji studenta Zorana Barića na harmonici.

Unatoč dugogodišnjem prakticiranju i velikom iskustvu, odgojiteljica pečuško-ga hrvatskog vrtića Zlata Soltész Stric nije skrivala svoje oduševljenje. Kako nam uz ostalo reče, ona redovito sudjeluje na usavršavanjima, ali je prvi put u Baji. Oduševljena je metodičarima iz Čakovca, a kako dodaje, još nikada nije slušala izlaganje o metodici i terminologiji odgoja tjelesne kulture i kinezologiji. Zato je bilo zanimljivo čuti hrvatsku terminologiju koju do sada nije poznavala, što će primjenjivati u svom radu. Upravo je počela vrlo zanimljiva radionica, u okviru koje ih Ljubimka Hajdin upoznaje, odnosno objašnjava metodiku odgoja prirode i društva. Ona im je potvrdila kako su posebno vrijedni htićenje i zamisli odgajatelja, što ne košta. Radionica teče interaktivno, čime im se otvara prilika za postavljanje pitanja, iznošenje mišljenja, ali i za usporedbu metodologije u nas i u Hrvatskoj. Osim toga ovaj susret s kolegicama dobra je prilika za razmjenu mišljenja i iskustava, a sinoć su čak do pola noći razgovarali tko, što i kako radi, te održali, zapravo, još jedan dodatni tečaj.

Tijekom trodnevnog usavršavanja organizirano je razgledavanje grada, zajednička fakultativna radionica, održane su i plesničice, a nakon popunjavanja upitnih listića svi sudionici dobili su i potvrdu o usavršavanju koje vrijedi trideset kredita.

Tekst i slika: S. B.

Zlatni jubilej Glasa Koncila

Nacionalna proslava zlatnog jubileja Glasa Koncila, 50 godina njegova izlaženja, započela je u utorak, 1. listopada, u zagrebačkoj katedrali zahvalnim koncelebriranim euharistijskim slavljem, koje je predvodio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić uza sudjelovanje dvanaest (nad)biskupa iz Hrvatske, BiH i Srijema, predstavnici Apostolske nuncijature u Republici Hrvatskoj, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Matice hrvatske, šezdesetak biskupijskih i redovničkih svećenika, mnoštvo redovnica, suradnika i djelatnika, podupiratelja i čitatelja hrvatskoga katoličkog tjednika, te predstavnika javnoga, znanstvenog, kulturnog i medijskog života.

Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup, kardinal

Sve je nazočne na početku mise pozdravio glavni urednik i v. d. ravnatelja GK-a Ivan Miklenić ističući: «Zahvaljujemo Božjoj providnosti što je Glas Koncila unatoč osporavanju, i možda čak i mržnji, ne samo opstao nego i uspio služiti općemu dobru i Katoličke crkve te hrvatskoga naroda i hrvatskoga društva.» U prigodnoj propovijedi kardinal Bozanić iznio je temeljne podatke o razlozima pokretanja Glasa Koncila: «Nošeni tom idejom da se na prikladan način odgovori

povijesnom trenutku Crkve u hrvatskom narodu, oduševljeni i samoprijegorni inicijatori – s blagoslovom tadašnjeg zagrebačkog nadbiskupa kardinala Franje Šepera – pokrenuli su u listopadu 1962. godine bilten 'Glas s Koncila' koji je godinu dana kasnije počeo izlaziti kao dvotjedne katoličke novine 'Glas Koncila', da bi u siječnju 1985. godine dvotjednik prerastao u tjednik.» Kardinal je u nastavku propovijedi progovorio o ulozi Glasa Koncila tijekom «olovnog» totalitarnog razdoblja: «Koliko je samo vjernika u Crkvi u hrvatskom narodu osjetilo potporu i svjetlo koje je ulazilo i ulazi u njihove domove tijekom pola stoljeća izlaženja Glasa Koncila... Glas Koncila sudjelovao je u svim velikim događanjima Crkve u hrvatskom narodu. Glas Koncila pojavio se kao glas Crkve koja je bila isključena iz javnosti i uspio je za vrijeme komunističkog totalitarizma ostati jedini slobodni list na koji državna vlast nije izravno utjecala, uz cijenu zapljena, poziva na obavijesne razgovore, sudske tužbe i ostale provokacije kojima su sustavno bili izloženi urednici i djelatnici Glasa Koncila. Činjenica da Glas Koncila i tijekom godina 21. stoljeća osporavaju neki predstavnici vladajućih političkih struktura i ideologija, pokazuje da su te novine očuvale neovisnost u odnosu na vladajuće i različite ideološke pritiske, posebno kada je riječ o zauzimanju za život te dostojanstvo čovjeka, hrvatskog naroda i Crkve.»

Liturgijsko je slavlje glazbeno uzveličalo Studentsko kulturno umjetničko društvo «Ivan Goran Kovačić» iz Zagreba, pod ravnanjem Vinka Karmelića.

Proslava je nastavljena u Dvorani »Vijenac« na zagrebačkome Kaptolu, gdje su svečane govore održali zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, provincijal Hrvatske franjevačke provincije Sv. Ćirila i Metoda o. Željko Železnjak, jer su njegova redovnička subrača ciklostilom izdala prvih nekoliko brojeva, te dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dr. Tonči Matulić.

Na kraju su zaslužnim djelatnicima dodijeljene zlatne plakete Glasa Koncila, a nakon službenog dijela u predvorju Dvorane «Vijenac» sudionici su mogli pogledati prigodnu izložbu 50 naslovnica Glasa Koncila iz njegove pedesetogodišnje povijesti.

Za hrvatske manjine i iseljeničtvo u različitim zemljama diljem svijeta Glas Koncila tijekom cijele povijesti sustavno i redovito skrbio je kroz rubrike «Iz naših krajeva» i «Iz života katoličkih Hrvata izvan Hrvatske», pišući o njihovoj svagdašnjici, baštini, problemima i očekivanjima, gradeći tako neraskidivu sponu između svih hrvatskih etničkih skupina.

T.V.

BARČA – Keresturska Hrvatska samouprava za višegodišnji rad na polju hrvatske kulture i civilnog društva predložila je voditeljicu doma kulture Eržebet Deak Kovač za nagradu Velike gospe Fõnix. Ona je 12. listopada preuzela nagradu u Barči. Civilna udruga Fõnix utemeljena je 2007. godine radi zastupanja interesa žena, humanosti, za priznavanje obitelji, uloge žene u obitelji, odnosno djelovanje žena na polju civilne sfere.

SERDAHEL – Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ ove je godine utemeljila priznanje za marljiv i ustrajan rad u učenju hrvatskoga jezika i njegovanju kulture. Priznanje će svake godine dodijeliti učeniku osmog razreda s prebivalištem u Serdahelu, koji je tijekom osam godina bio odličan đak iz hrvatskoga jezika, te sudjelovao na raznim hrvatskim natjecanjima, programima, pomagao rad Hrvatske samouprave. Priznanje će se svake godine dodijeliti prigodom Jesenskih književnih dana.

SUMARTON – Društvo Horvata kre Mure u okviru europskog projekta COCU za prekograničnu suradnju Austrije–Mađarske nastavlja zanimanja za podučavanje koreografa. Dana 26. listopada s početkom od 10 do 12.30, odnosno od 14.30 do 16 sati bit će održani sati plesa, a u 13.30. bit će prikazana knjiga pod naslovom „Međimurski plesovi“, koja je izdana u okviru narečenoga projekta. Prema planovima Društvo Horvata kre Mure podučavanje folklora želi nastaviti ako bude potrebe.

Berbeni projekt Hrvatske škole Miroslava Krleže

Dana 10. listopada u pečuškoj Hrvatskoj školi Miroslava Krleže, našoj školi, po tko zna koji put priređen je i održan tradicionalni Berbeni dan. Do ove je godine taj dan uvijek u organizaciji aktualnog 10. razreda, 2. razreda gimnazije, bio organiziran kao Berbeni bal, s programom, a potom i balom u večernjim i noćnim satima. Na bal je obično bio pozvan neki orkestar koji je svirao i zabavljao publiku, sve do kasno u noć. Posljednjih godina spomenuti bal svima nama stvarao je samo brige. I učitelji i učenici su morali ostati u školi dosta dugo, a da ne spominjemo organizatore koji su i nakon bala imali mnogo posla u pakiranju i spremanju. Ovo su razlozi što su se nastavnici odlučili za drugi pristup u organizaciji Berbenog dana. I tako smo ove godine organizirali dan bez bala, cjelodnevni program u koji su bili uključeni svi razredi, niži i viši osnovne škole i gimnazijski razredi. Svi smo uživali. Dan je bio izvrstan, 10/A razred s razrednicom Ritom Mađar i 10/B razred s razrednikom Gaborom Gasparom bili su odgovorni za ostvarenje Dana. 10/A je moj razred. Priredili smo program otvaranja u kojem su sudjelovali svi učenici 10. razreda. Slijedio je kratak igrokaz u izvedbi naših glu-

škole svirao, a svi su učenici plesali, svi zajedno u velikom kolu. Orkestar pod vodstvom nastavnika Grge Kovača naučio je i pjesmu Tambu-

pripremili razna natjecanja... Za gimnazijalce, niže i više razrede osnovne škole. Svi su uživali, i stariji i oni najmanji, gađalo se kestenom u košaru, trebalo je ubaciti kesten, krunili smo kukuruz, trčalo se, skakalo se u vrećama... Dok su trajala natjecanja u razno-raznim vještinama, u blagovaonici se pekla štrudla, pozvani su teta Kata, nastavnica Popović i nastavnica Marica da pokažu kako se to radi, i one su s pomoću učenika nižih razreda ispekale izvrsne kolače... Kada smo se svi najeli, mogli smo poslušati predavanje Emina Aliustića, učenika 10/A razreda. Bilo je izvrsno. On je govorio o medu i njegovoj proizvodnji, kojim se bavi i njegova obitelj. Nakon predavanja slijedio je Gastro-blok u kojem su svi razredi izložili svoje kolače (koje su ispekale mame i bake kod kuće) i marmelade, a neki razredi još i više vrsta meda. Svi su mogli kušati izloženo, kolače, marmelade, med, sve ono što je bilo na stolovima svih razreda naše škole. Pošto smo se najeli, napili, kao završetak ovoga lijepog dana otpočeo je turnir u igri mlina.

raškog sastava Mejaši Zoricu, koja je sada uspješnica u Hrvatskoj. U ime svih učenika zahvaljujemo im na trudu, bilo je fantastično. Nakon plesa i zabave slijedila je, naravno, zabava. Učenici 10. razreda su za sve učenike

U ime 10/A i 10/B razreda zahvaljujem svima koji su pomogli u organizaciji našeg ovogodišnjeg Berbenog projekta.

Danijel Blažetin
učenik 10/A razreda
Foto: Ákos Kollár

maca Joce Dervara i Nikole Vegha, učenika 10. razreda. Naš Joci je glumio djeda bez vina, a Nikola njegova unuka koji ne zna kako se i od čega se pravi vino. Njihova igra bila je isprepletena humorom i pjevanjem „masnih“, smijehom bečaraca. Kako čitam na facebook portalima nastavnika i učenika, publike, program i igrokaz bili su zanimljivi i duhoviti. Nakon programa s pomoću starijih započela je berba. Deseti su se razredi pobrinuli za sve alate, sudove, tijesak i sve ono što je potrebno za berbu, a učenici nižih razreda donijeli su grožđe ubrano u nekom pečuškom vinogradu. Pri preradbi grožđa svi su mogli iskušati kako se ono melje i kako se tješti. A poslije smo svi isprobali i mošt. Dok je trajala preradba grožđa, školski je orkestar na dvorištu ispred

Mala stranica

SVJETSKI DAN ANIMACIJE – 28. LISTOPADA

Svjetski dan animacije utemeljen je 2002. god. u spomen na dan kada je Emile Reynaud 1892. god. u Parizu organizirao prvu projekciju animiranog filma na celuloidnoj vrpici. U znak sjećanja na ovaj događaj obilježava se Međunarodni dan animacije, pod pokroviteljstvom Svjetskog udruženja animiranog filma – ASIFA.

Na pitanje kojeg se animiranog lika prvo sjetite iz doba djetinjstva, odgovor je uvijek isti. Naravno, riječ je o Mickeyu Mouseu. Naraštaji i naraštaji odrasli su uz vesele pustolovine simpatičnog miša i njegovih prijatelja. Glavni je junak mali veseli miš, s crnim velikim ušima, crvenim hlačicama, bijelim rukavicama i osmijehom od uha do uha, a rodio se davne 1928. godine i postao zaštitnim licem Walta Disneya, kojem je priskrbio Oscara.

Razglednica iz Hrvatske

Lovran

Kada je vrijeme kestena, ne smijemo zaboraviti grad Lovran u zaleđu Učke i tik do mora. U tome gradu potkraj listopada priređuje se manifestacija zvana Marunada. Prva Marunada priređena je još 1973. godine, a ono što ju čini posebnom jesu upravo „maruni“, posebna vrsta kestena koja raste samo na ovom području. Inače Lovran je dobio svoje ime po lovru, koji raste u okolici. Lovran je bogat brojnim povijesnim znamenitostima koje svjedoče o njegovoj dugoj i burnoj prošlosti, npr. crkva Sv. Jurja, crkva Sv. Trojstva, staro gradsko jezgro, istočna gradska vrata „Stubica“ i druge.

Uradi sam

Kesten kuglice

Sastojci:

25 dag kesten-pirea, 20 dag šećera u prahu, 15 dag mljevenih oraha, 5 dag mljevenih keksa, 10 dag maslaca

Priprema: Napravite smjesu od navedenih sastojaka i oblikujte kuglice. Po želji ih uvaljajte u čokoladnu glazuru/čokoladu u prahu/čokoladne mrvice, orahe, kekse ili šećer, pa poslužite u ukrasnim papirnatim košaricama.

Znate li

da je kesten vrlo zdrav. Jedna od najfinijih poslastica jeseni jest kesten. Postoji stotinu različitih vrsta kestena, a dijele se na pitome i divlje. Pitomi su jestivi, a posebno fini jesu lovranski maruni koji su slađi i veći od običnih kestena. Kesten je jedna od prvih namirnica koju je čovjek jeo, a za to postoje i arheološki dokazi. Sadrži mnogo vitamina A i C te većinu vitamina B skupine. Osim toga, bogat je i kalijem, kalcijem, željezom i fosforom koji su nužno potrebni za naš organizam.

Književni kutak

JESEN

UJESEN SVE PADA...

Lišće pada s drveća,
a latice tanke i sa cvijeća.

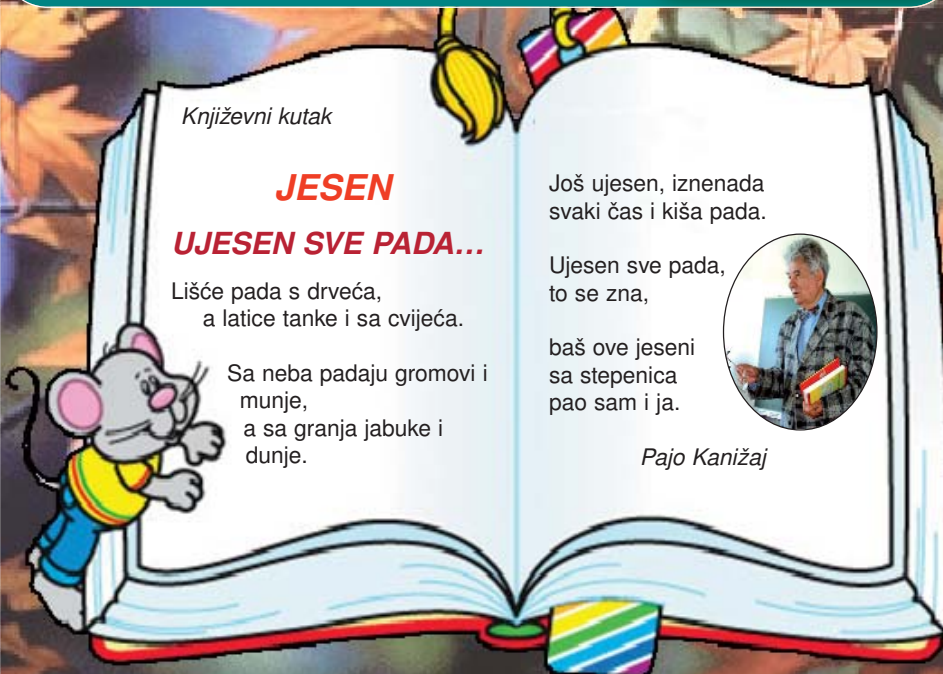
Sa neba padaju gromovi i
munje,
a sa granja jabuke i
dunje.

Još ujesen, iznenada
svaki čas i kiša pada.

Ujesen sve pada,
to se zna,

baš ove jeseni
sa stepenica
pao sam i ja.

Pajo Kanižaj

Berbena veselja u Pomurju

U Fičehazu, Pustari i Mlinarcima uprizorenje berbenih običaja postalo je već tradicijom. Veselu berbenu povorku u Fičehazu priredio je mjesni dječji vrtić 27. rujna, a dan kasnije u Mlinarcima i Pustari hrvatske samouprave. Na svim priredbama okupili su se mještani i slavili blagodatni prirode uz tamburaše, pjevače i plesače.

Dječji vrtić u Fičehazu uvijek posvećuje pozornost tradicionalnim običajima u svakom godišnjem dobu. Već godinama na jesen organizira posjet vinogradu, promatraju izradbu mošta, odnosno Berbenu povorku. Prema riječima voditeljice ustanove Erike Nemet,

vanje običaja te njihovo predavanje mladim naraštajima. Kako ni u jednom naselju ne djeluje škola, a u Pustari ni dječji vrtić,

Povorka u Pustari

fičehaska roditeljska zajednica vrlo je aktivna, njezine članice svaki put pomažu u organizaciji, peku kolače, donesu voće i zajedno s djecom se vesele. Djeca se pripremaju i s prigodnim kulturnim programom, a ove godine na programu su nastupili i kaniški tamburaši pod vodstvom Žolta Trojka. Premda vrijeme za povorku nije bilo najugodnije, djeca su se presvukla u narodnu nošnju i tako se provozala s konjskim zapregama po selu. Na križanjima zastali su i prikazali plesove, pjesme vezane uz berbu i grožđe. Inače ove godine fičehaski vrtić pohada 15 djece i odgoj se odvija u obiteljskom ozračju.

Mlinaračka i pustarska Hrvatska samouprava također smatra važnim zadatkom oču-

ska po selima i vinogradima. Tako je bilo i ove godine. S prekrasno okićenim konjskim zapregama, traktorima s mnogo grožđa i šarenoga jesenskog lišća krenula je povorka od pustarskog doma kulture prema Mlinarcima, kada su im se pridružile mlinaračke družine, te su skupa krenuli u vinograd na Šandoricu, gdje su ih dočekali berači s izvrsnim zakuškama starih berbenih kukuruznih jela. Bilo je prohe, kolača, žličnaka, pogača, kalamperčica i drugih pučkih jela, a fino jelo sudionici povorke zahvalili su pjesmom i plesom. Mnogi su se pridružili povorci da bi stigli pred dom kulture, gdje je organiziran veseli kulturni program. Vrtićka su djeca odigrala i otpjevala mnoštvo pjesmica vezanih uz berbu

poput „Berem, berem grožđe”, a članice Pjevačkoga zbora Biseri Pustare otpjevale pučke pjesme vezane uz vino iz različitih hrvatskih regija, npr. „Lipo je vince”, „Tak so rekli”. Družina pustarskih djevojaka iznenadila je gledatelje pomurskim narodnim plesovima, a „Mlinarčice” su ovaj put nudile modernu glazbu s plesom. Veselje je trajalo kasno u noć.

beta

Fičehaska djeca plešu na ulici

Mlinarački „vrtićaši”

Predsjednice mlinaračke i pustarske Hrvatske samouprave (slijeva Biserka Kiš i Kristina Geröly)

Fičehaska djeca s tetom Rozikom u kolima

Mažuranićeve spomin-minute i Jesenski festival u Sambotelu

Nasuprot sambotelske katedrale stojimo pred zgradom, u kojoj je 1793. ljeta utemeljen Ugarski kraljevski filozofski licej. Ovde je 1808. ljeta stekao filozofsku naobrazbu „Najveći Ugar“, grof István Széchenyi, a hrvatski ban i pučanin Ivan Mažuranić med ovimi stijenami se je učio cijelo jedno ljeto od 1834. Hrvatsko kulturno i vjersko društvo u Sambotelu 2005. ljeta je zdignulo tu vist i povijesnu činjenicu na veći glas, s postavljanjem spomen-ploče. Svaku jesen ovde se okupljaju Gradišćanski Hrvati spomenutoga varoša, u okviru Gradišćanskohrvatskoga kulturnoga festivala.

Po svidočanstvu ovoljetne pozivnice spomenutoga Društva, ta Gradišćanskohrvatski jesenski kulturni festival je sad priredjen deseti put, a Hrvatski glasnik je jur lani napisao da je održan X. jubilarni festival?! Čini mi se, i ovde nij' kompromisa, more se tumačiti ovako i onako, kad je započeta službena organizacija ovoga susreta. Sama sam pred spomin-pločom Ivana Mažuranića nekoliko minutov prlje od označenoga termina u pozivnici, kad bi se moralo začeti svečevanje u čast hrvatskomu velikanu. Vince Hergović, Geruška Nemet u zastupničtvu Društva, Eva Škrapić, rođjena Petrovišćanka, dođu s vijencem, dvočlana djelatna zajednica dospene od pečuške televizije i na kraju Berislav Živković, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, doveze se s familijom na dogovoreno mjesto. Sramotno, ali samo toliko nas je. Uz nužnu rič Vincija Hergovića stavljaju se vijenci spominka i odjači se himna Gradišćanskih Hrvatov. U Kisfaludyvoj ulici jur vekša je gužva, tribi se pripravljati na prijem gostov. To je sve razumljivo, ali još i krasni nastupi ne moru u pozabljenje tirati ovu orijašku nemarnost prema jednomu Mažuraniću. Tišinu turobnosti malo zbuni

Jačkarni zbor Sv. Cecilija

živahna Vita Živković iz Budimpešte, ka je slatka mala damica na današnjem svečevanju. Svim nam na radost. Zbor Sv. Cecilija jači, zatim mišani koruš Zviranjak iz Prisike, potom Zora iz Kisega. Drugi sambotelški zbor Djurdjice je otpovidao zavolj raznih uzrokov svoj nastup na ovom festivalu. Gostodavateljstvo još jednoč je prez falinge, nije grih domaćinov da žuki ukus med zubi nekako trajno ostane. Ufam se da čitajući ove redice, nikomor neće pasti napamet šaku žuljati od veselja.

-Tiho-

Člani kiseškoga zbora Zora

Posjet Garaca i Kečkemećana čavoljskomu muzeju

Na poziv umirovljenog ravnatelja čavoljske osnovne škole i mjesnog povjesničara dr. Miše Mandića i tamošnje Hrvatske samouprave, garska i kečkemetska Hrvatska samouprava 28. rujna 2013. organizirale su posjet čavoljskome Seoskom muzeju.

Dr. Mišo Mandić već kao mlad učitelj započeo je istraživanje povijesti sela i narodnosti. Svoju marljivost i izdržljivost donio je iz obiteljske kuće, bunjevačkog salaša zemljoradničkih roditelja, te iz svojega školovanja. Prije završetka Bajske učiteljske škole trebao je sastaviti rad od 40 stranica o povijesti svog sela, što je potaknulo njegovo daljnje zanimanje. Budući da mu je pokojna supruga Mađarica iz sjevernog Ugarske, današnje Slovačke, on je jednako sakupljao stare običaje, zanate, alate, te istraživao kulturu i obrazovanje sve tri narodnosti sela, Bunjevaca, Švaba i Mađara. Povijesnu zbirku smjestio je u zgradi nekadašnje bunjevačke škole i učiteljskog stana koja je s vremenom izrasla u Seoski muzej. U jednoj prostoriji su karte sela i mjesnih narodnosti u raznim razdobljima, u drugoj povijesni članci i odlomci, u trećoj stara obrtnička oprema, u četvrtoj poljo-

privredni alati, narodna nošnja, glazbala, itd. Bač' Mišo je oduševljeno govorio o prošlosti i svojem sakupljačkom radu, životnom putu. Tako smo saznali da je već pod tiskanjem i njegova najnovija, 21. knjiga o čavoljskim kmetovima u 1720. godinama.

Zatim smo prošetali kroza selo do klupske prostorije Hrvatske samouprave, gdje su nas primili i ugostili njezini članovi i njihovo društvo, pa se program nastavljao slobodnim druženjem. Garcu su uzvratili poziv domaćinu na posjet garske bunjevačke zbirke, a Kečkemećani su ih pozvali na kulturnu večer mjesne Hrvatske samouprave, 7. prosinca 2013.

Zahvaljujemo Čavoljcima na ugodnom, korisnom danu i lijepim uspomena.

Martin Kubatov

Foto: M. K.

STARIN – Mjesna i Hrvatska samouprava, Zajednica podravske Hrvata i Rimokatolička župa organiziraju svečanost povodom 65. obljetnice posvete mjesne rimokatoličke crkve, 27. listopada. Programi počinju u večernjim satima. U 17 sati je Hrvatska kulturna večer uz nastup Ženskoga pjevačkog zbora „Korjeni” iz Martinaca, Tamburaškog sastava Biseri Drave iz Starina i KUD-a Drava iz Lukovišća. Slijedi, s početkom u 18 sati, sveta misa na hrvatskom jeziku, koju će predvoditi đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit mons. dr. Đuro Hranić.

Studenti posjetili čavoljski Zavičajni muzej

Dana 24. rujna ove godine studenti i profesori hrvatskoga smjera Pedagoškog fakulteta Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji posjetili su bunjevačko-švapsko-mađarsko selo Čavolj gdje su pogledali Zavičajni muzej, katoličku crkvu i mjesno groblje. U Muzeju na hrvatskom jeziku predstavio im je zbirku njezin osnivač dr. Mišo Mandić koji je također studirao u školi koju pohađaju i naši studenti. Doznali su da je on bio i ravnatelj mjesne škole te neko vrijeme i generalni sekretar Demokratskog saveza Južnih Slavena u Mađarskoj. Zbirkom su svi bili opčinjeni. Goste je pozdravio i Stipan Mandić, predsjednik Hrvatske samouprave sela, a jedna od njihovih članica Stana Gašparović bila im je izvrstan vodič za vrijeme čitavoga njihova boravka u tom lijepo uređenom selu gdje su osim ostalog vidjeli i spomen-ploču postavljenu u čast isusovca Petra Pančića koji je neko vrijeme bio i voditelj travničkoga sjemeništa, u crkvi više hrvatskih imena nekadašnjih mjesnih darovatelja prekrasno ukrašenih prozora, a u groblju su na grob Ivana Petreša, nekadašnjeg svećenika, pisca i pjesnika te glasovitog rodoljuba, stavili vijenac u znak sjećanja i dubokog poštovanja. Čekajući autobus, dugo smo razgovarali i s Anicom Mandić koja nam je na bunjevačkom dijalektu mnogo govorila o boli koja je obuzima gledajući asimilaciju svoje manjine u Čavolju.

Iz sela smo po prekrasnom vremenu otišli ispunjeni gostoljubivošću naših domaćina te s nadom da ćemo u svojim sredinama ostvariti sve ono pozitivno što smo kod njih vidjeli. Hvala im na gostoprimstvu.

Dr. Živko Gorjanac,
voditelj Odjela za hrvatski jezik

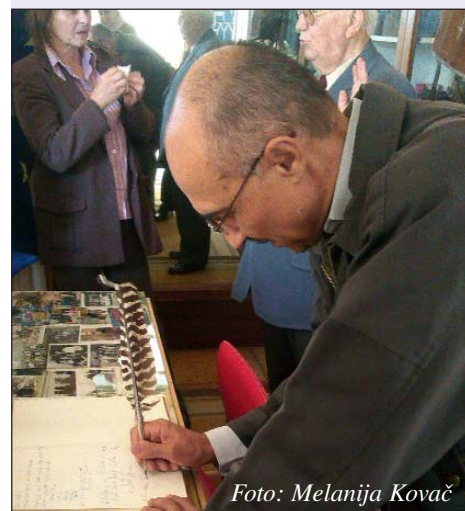

Foto: Melanija Kovač